

Asger Jorn

PÅ OPLEVELSE I DET LEVENDE HUS

Det er her, det sker. I Albisola, den solbeskinnede by ved Middelhavet, ikke langt fra Savona har Asger Jorn fra 1957 til sin død i 1973 sin mest produktive periode. Her skaber han de to værker, som skal blive stående til evig tid med deres skønhed og deres provokation.

Asger Jorn, Vestsiden af atelier. Jorn havde atelier på første sal.

“Al fornyelse sker som forbrydelse.”

ASGER JORN

På blot fire måneder bearbejder og former Jorn i 1959 ud af 12 tons ler værket “DET STORE RELIEF” med målene 3 x 16 meter til Statsgymnasiet i Århus. Motivet (den vældige bjergside) modellerer han med sine næver, med stokke og med klodser for til sidst at trække furer ved at køre over det hele på sin motorcykel. Et gigantisk geologisk kort er skabt, og vi er vidner til et tidligt stadium i klodens udvikling, hvor kontinenterne ikke er i ro, og jordens skorpe endnu ikke har fundet sin form.

Samtidig er Jorn i gang med værket “STALINGRAD”, som skal indgå i den fornemme række af tolv værker i den danske kulturkanon for billedkunst. Også her udfordrer han sig selv ved at vælge enorme dimensioner nemlig 3 x 5 meter malet i olie på lærred. Der er tale om en abstraktion over krigens uvæsen: det gruppvækkende, det forfærdelige og det meningsløse. Måske et svar til Picassos “GUERNICA”, et oplagt udtryk for tidens frygt for en altudslettende atomkrig, og bestemt med inspiration fra hans gode ven Umberto Gambettas oplevelser af slaget ved Stalingrad i 1942-43 som tysk/italiensk soldat. Det var verdenskrigens blodigste slag med en uhørt brutalitet og mangel på respekt for liv; et vinterhelvede på jord. Værket hænger på Museum Jorn i Silkeborg.

Et mekka for pottemagere

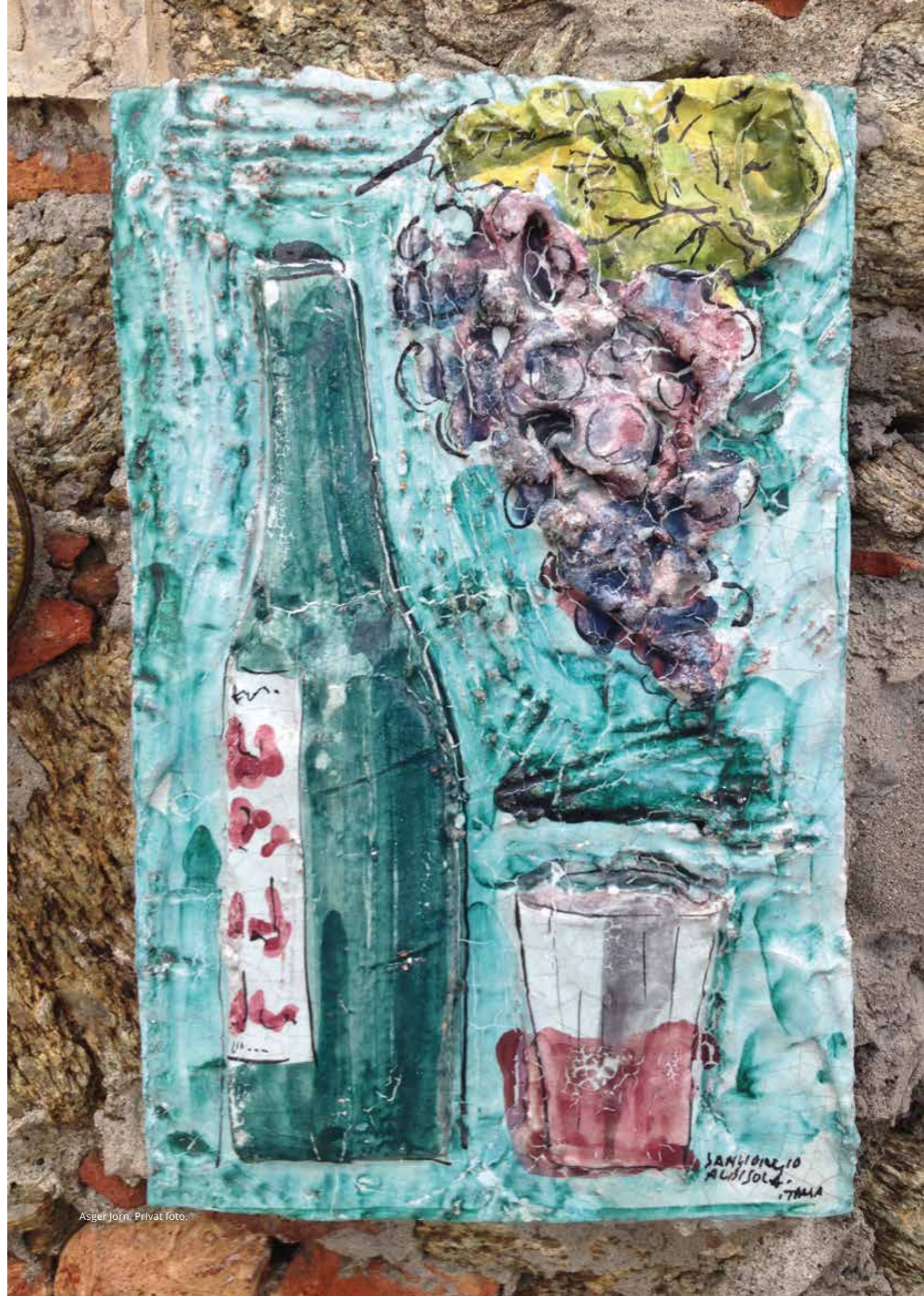
Men hvorfor Albisola? Som alle andre kunstnere må Jorn også til Paris, men livet her er til tider så hektisk – Paris est une Fête – at der ikke er ro til familien og tid til fordybelse i kunsten. Med hører også, at Paris er meget

dyr at bo og leve i. Han tiltrækkes af den lille badeby Albisola sul Mare ved den italienske riviera, hvor især kunstnere fra Milano tager fast ophold om sommeren. Her er noget ganske særlig godt ler at arbejde med, så gennem århundreder er der opbygget et stærkt, fagligt miljø omkring keramikken. Kendte og ukendte keramikere, malere og billedhuggere fra den ganske verden har slået sig ned her enten permanent eller for kortere perioder. Blandt dem Wilfredo Lam fra Cuba og Lucio Fontana (italiensk/argentinsk kunstner), som Jorn ser frem til at arbejde sammen med.

I flere år søger han at købe eller leje et forfaldent hus i byens centrum, men pengene rækker ikke dertil. I sommeren 1957 viser der sig en mulighed. Højt over byen på en lille bjergtop ligger et forladt stenhus, der mest af alt minder om en ruin i et vildnis af noget, der engang har været en velplejet have på 5000 kvadratmeter. Sammen med sin ven, den lokale håndværker Umberto Gambetta, udbedrer han taget, isætter døre og vinduer samt indlægger el og vand. Snart er stedet beboeligt, og Jorn flytter ind med sin familie. Umberto og hans kone flytter også ind, og de to passer stedet, når Jorn flakker rundt i verden.

Et organisk hus

Jorn ønsker ikke, at ejendommen blot skal være en behagelig ramme om livet; den skal være som en levende organisme med mure, gulve, vinduer og trapper i konstant forandring og fornyelse. Spontanitet og uafhængighed, leg og eksperiment, banalitet >>

Asger Jorn, Privat foto.

Asger Jorn, Jorn renser en blæksprutte.

Asger Jorn, Privat foto.

>> og vitalitet er de bærende og naturlige tilgange og et samtidigt fundament for kunsten. Planlægning og ord flytter ikke noget, snarere vil de låse inspirationen fast og ødelægge den skabende proces.

Derfor hidkalder de ikke arkitekter, glaspustere, snedkere eller andre håndværkere, ligesom de heller ikke bestiller færdige og målrigtige produkter. De og gæster af enhver art står for det hele selv og bruger, hvad de kan finde eller købe for ingen penge såsom ituslået keramik, potteskår, glasstykker, muslingeskaller, kasserede mosaikker og fejlhuggede sten. Endog børnenes legetøj finder anvendelse. Der er mange historier om børn, der mister deres kære legetøj men sidenhen genfinder ranglen, bilen eller dukken som dele af en udsmykning på en væg, i en havesti eller måske i et vindue. Inde og ude maler Jorn direkte på væggene eller limer relieffer op dem.

Noget som vel mange (måske de fleste) vil opfatte som en mishandling af pæne flader og valg af rod i stedet for orden: 'Det er jo ikke noget hus!'. Jorn vil snarere opfatte dette som en kompliment ud fra devisen om, at al fornyelse sker som en forbrydelse. Selv hævder han, at 'det store kunstværk er den fuldendte banalitet', og, at de børn, der klæber glansbilleder ind i et album, giver kunstnerne større håb for fremtiden end kunstkritikere og museumsdirektører. At det ikke bare var ord men også handling, viser han ved senere at klæbe et glansbillede af en basunengel fast i højre hjørne på en af sine fabulationer -som en slags signatur.

Han virkeliggør sin forestilling om et le-

vende og organisk hus så ganske anderledes end den franske arkitekt le Corbusiers opfattelse nemlig, at et hus skal være praktisk og funktionelt: une machine à habitation.

I den store have overraskes vi over, at de mange små skulpturer, som blev anbragt for et halvt århundrede siden, stadig findes; de er en attraktion for enhver kunstsamler - og spekulant. Som gæst i dag kan det være svært at forestille sig det miljø og den livskraft, som udfoldede sig over en snes år båret af glade, produktive og musiske mennesker fra alverdens riger og lande. Rummene er stort set tomme, men en fornemmelse for liv får man alligevel i køkkenet og badehuset. Dog mangler den en vedkommende og bærende fortælling om dette miljø med sprudlende og levende kunst på hver eneste plet inde og ude som oppe og nede. Her vil det hjælpe at læse Morells bog om Jorn i Albisola. (Se note).

Et på gensyn

Få uger før sin død i 1973 testamenterer Jorn ejendommen med indbo til Umberto Gambetta og frue med ret til at bo der livet ud. Ved deres død et kvart århundrede senere overgår ejendommen til kommunen, der efter en krævende restaurering åbner det i maj 2014 som 'Casa Museo Jorn'; det år hvor Jorn ville være fyldt 100 år.

Vi tager afsked med dette organiske hus efter nogle stimulerende timer. Vi får en mundsmag på den livskraft og den personlighed, som Jorns engagement og menneskeglæde udtrykte sig i hverdagens kunstnerliv og i de kunstværker, som ikke blot findes her men på vægge verden over.

Og det at have været på åstedet for "DET STORE RELIEF" og "STALINGRAD" gør næsten besøget til en slags pilgrimsfærd. Det er derfor ikke et farvel men et "på gensyn". Og til det besøg vil Morells fine bog 'Jorn i Albisola' være en nyttig genlæsning. ●

VÆRD AT VIDE

Afse tid til at spadsere den lange promenade 'Lungomare degli Artisti' langs corsoen for her at møde en lang række af byens berømte kunstnere gennem deres keramiske værker nedlagt i fortovet og beskrevet i opsatte tavler. Jorn er nummer 4. Slentre gennem parallelgaden 'via Italia' og dens fortsættelse med et væld af gallerier, atelier og butikker. Her er kunst for alle pengene, i vinduerne, på facader, gavle og tage. Har man bedre tid end god tid, da har byen et utal af keramiske værksteder og museer, som er værd at besøge. Kontakt turistbureauet (maddalena.gambino@comune.albissolamarina.sv.it) for at tjekke museets åbningstider; man mærker tydeligt, at de er flinke og stolte af deres by. Gratis adgang og informative materialer på italiensk og engelsk. Det er ikke så let at finde op til Villa Jorn på Via d'Annunzio, 8. Det er heller ikke så let på de meget smalle veje at finde parkering; det er dog sværere at gå dertil. Også huset kræver gode ben, for der er et utal af niveauer og trapper -altid med skæve mål. Læs inden besøget den velskrevne og informative bog af Lars Morell: Jorn i Albisola. Se mere på 'asger-js-venner.dk'.

ANNONCE ?